

Intervju sa prisluškivanim novinarom Ivicom Đikićem

SVEMOĆ TAJNIH SLUŽBI ZA KREIRANJE LAŽI

Goran Vežić

16. februar, 2005.

Kad je koalicija takozvanih demokratskih stranaka stupila na vlast 2000.godine dala je na uvid dosjee 126 novinara koje su marno prikupljale obavještajne službe u prethodnom, Tuđmanovom, desetljeću. Novinari su svoje dosjee s gađenjem prelistali i tu je priča završena. Nitko nije odgovarao. I kad se pomislilo da je ta praksa prestala, prošlog listopada je buknuła afera kad su agenti hrvatske Protuobavještajne agencije (POA) prijetili i ucjenjivali slobodnu novinarku Helenu Puljiz želeći je pridobiti da postane njen informator - i to o samom predsjedniku Mesiću. Zato je bio prisiljen dati ostavku šef te službe Joško Podbevšek.

Podbevšek je na tom mjestu bio naslijedio Franju Tureka, koji je u ožujku prošle godine podnio ostavku, i čije nepodopštine sada izlaze na vidjelo. Zagrebački tjednik Globus je početkom veljače objavio detalje prezentacije o slučaju odbjeglog generala Gotovine, te o uhićenju haškog optuženika Ivica Rajića, koju je prije godinu dana tadašnji šef POA Turek podastrio pred samim državnim vrhom. Turek je za suradnju sa stranim obavještajcima teretio bivšeg ravnatelja policije Ranka Ostojića, još neke policijske dužnosnike, te skupinu novinara: Ivicu Đikića iz Ferala, Gordana Malića iz Globusa, Željka Peratovića iz Vjesnika, Borisa Pavelića iz Novog lista, te Davora Butkovića, Marija Kavaina i Ivanku Tomu iz Jutarnjeg lista.

O ovom skandalu se govorilo i prošlog proljeća, ali je tada premijer Sanader zanijekao da je prezentacija uopće održana, a predsjednik Mesić je potvrdio da je bila, ali da na njoj nije vidio dokaza o prisluškivanju i kršenju zakona. No, dokumenti su početkom ovog mjeseca procurili u javnost i iz njih je vidljivo je da su osim hrvatskih građana nadzirani još i dužnosnici Haaškog suda, State Departmenta i britanskog veleposlanstva.

Novinari su po iskazu bivšeg ravnatelja POA-e Franje Tureka terećeni da smišljeno, organizirano i koordinarono plasiraju dezinformacije da je odbjegli general Gotovina u Hrvatskoj, da imaju za cilj tako diskreditirati državne institucije, te otežati i usporiti približavanje Hrvatske europskim integracijama.

Za vrijeme mandata policijskog ravnatelja Ostojića uhićen je haški optuženik Ivica Rajić, koji je uživao zaštitu nekih obavještajnih krugova, a policajci koji su to izveli u Turekovom izješču optužuju se za protudržavnu djelatnost. Ista optužba odnosi se i na novinare, odnosno kaže se da žele usporiti hrvatski put u Europu, premda se to ni u naznakama ne vidi u njihovim tekstovima. I - što je najznačajnije u čitavoj priči - Franjo Turek je do tih zaključaka i ozbiljnih optužbi došao tek analizom ispisa njihovih telefonskih poziva!

Mediaonline je stoga iskoristio priliku da porazgovara sa jednim od prisluškivanih, inače novinarom splitskog Ferala Tribuna, lista koji od svog osnutka trpi strahobalne pristke vlasti. **«Tko je u ovoj priči lud, a tko zbunjen», pitanje smo postavili proskribiranom novinaru Ivici Đikiću.**

«Ja mislim da je u ovoj priči malo ludih, a puno zbunjenih. Mislim da je glupo govoriti da je netko nešto radio u ovoj priči iz svog ludila. To nije točno. U ovoj priči se radi isključivo o tome da je Turek nakon promjene vlasti krajem 2003.godine želio sačuvati svoju poziciju šefa POA-e. Računao je da će Sanader (hrvatski premijer) biti antihaški raspoložen i onda je zbog te svoje procjene, koja se pokazala krivom, odlučio zaigrati na kartu slaganja jedne paranoične konstrukcije u kojoj bi nekolicinu hrvatskih građana prikazao ljudima odgovornima za međunarodne pritiske na Hrvatsku zbog slučaja Gotovina, odnosno pritiska međunarodne zajednice da se odbjegli general uhapsi i izruči haaškom sudu. U njegovom slučaju, mislim, radi se isključivo o tome. Zbunjeni su mnogi, pa i ja. Jednostavno, nije mi jasno kako sam dospio u tu Turekovu konstrukciju. Vjerujem da su i druge kolege koji su se u tome našli također zbunjeni. Mislim samo da nisu zbunjeni predsjednik Mesić i premijer Sanader koji dobro znaju o čemu se tu radi ali iz nekih razloga, možda nacionalne sigurnosti, ne žele o tome govoriti».

- Ni Sanader ni Mesić nisu reagirali nakon ove Turekove prezentacije. Sanader je nijekao da je uopće bila, a Mesić u njoj nije nalazio ništa protuzakonito. Je li hrvatska javnost dozrela da im postavi pitanje da objasne svoja ponašanja u ovom slučaju?

«Mislim da im je javnost već postavila to pitanje, ali stvar više nije ni do javnosti, ni do novinara, nego isključivo do Mesića i Sanadera. Ja ne sumnjam da je Turek radio sve po zakonu, da je izlistavao naše telefonske pozive zato što on na to ima zakonsko pravo. To više nije interesantno - interesantno je samo to hoće li Mesić i Sanader dati izjavu u kojoj će reći da je taj dokument kojeg je napravio Franjo Turek i POA irelevantan, da treba uništiti tu paranoičnu besmisleni konstrukciju i da ne treba biti više u arhivi POA-e, te se duboko ispričati ljudima koji su navedeni kao državni neprijatelji, zavjerenici protiv Hrvatske, za sve ono što im se u tom dokumentu stavilo na dušu. Samo tako priča može pozitivno završiti, a sve ove istrage,

parlamentarni odbor koji je formiran za ovaj slučaj, dokazivanja je li POA ili nije radila po zakonu, sve je to kupovanje vremena da bi se priča zaboravila».

- Je li vjerujete da su vaši pozivi bili samo izlistavani ili, možda, mislite da ste bili i prisluškivani?

Želio bih vjerovati da su samo izlistavani telefonski pozivi, ali moram reći da kad su već to radili - više bih volio da sam bio prisluškivan. Tada bi u POA-i znali o čemu sam razgovarao s Rankom Ostojčićem ili Gordanom Malićem, a ovako kad samo na osnovu toga što znaju da sam ja nekoga nazvao ili netko mene nazvao - slažu konstrukcije kakve ih je god volja i prepuštaju mašti na volju».

- Čelni ljudi POA koji su morali odstupiti poput Tureka, ili Joška Podbevška, koji ga je naslijedio i koji je dao ostavku nakon afere s vrbovanjem i ucjenjivanjem novinarkе Helene Puljiz, rječito pokazuju da u toj službi najprije nešto ne štima s onim što bismo nazvali profesionalnost. Je li ona zrela za malo veće pospremanje?

Kadrovska struktura te službe je porazna i to je njen osnovni problem. Ja mislim da je u toj službi, i drugim, nakon smjene 2000. trebalo napraviti ono što je Ozren Žunec pokušao napraviti u Hrvatskoj izvještajnoj službi (HIS). Prvi dan kad je došao tamo sve zaposlene je poslao doma. Rekao im je: *Vi više ne radite ovdje i mi ćemo polako pozivati ljude za koje procjenimo da tu mogu i dalje raditi.* Mislim da je to bio jedini princip kojim se moglo nešto pozitivno napraviti u obavještajnim službama. Da se sve pošalje kući i da se onda pozivaju natrag oni koji su uredno radili svoj posao, koji imaju odgovarajuću stručnu spremu, koji nisu primani na posao po zavičajnim i rodbinskim vezama...»

- Kad već nisu Račan i Mesić, hoće li Sanader i Mesić napraviti nekakav dublji rez u POA, a ne samo mijenjati prvog čovjeka?

«Mislim da je problem i Sanadera i Mesića, a još je veći bio problem Ivica Račana i Gorana Granića, koji je bio koordinator obavještajnih službi u prethodnom mandatu, u tome što oni zaziru od tajnih službi, što oni misle da je tu riječ o nečem prljavom, o nekim zavjerama, o nekim mračnim ljudima... I ja bih se mogao s tim složiti, ali ja nisam ni predsjednik države, ni vlade. Onaj tko je predsjednik države ili vlade mora se baviti tajnim službama koliko mu god to bilo mučno. Sa zapuštenim službama nećemo u EU. Problem Hrvatske nije samo odbjegli general Ante Gotovina. Problem Hrvatske je stanje u tim službama koje u tri i po godine nisu pronašle ni jedan relevantan trag o Gotovini. Problem je pravosuđe koje je u potpunom kaosu, koje novinare, kao kolegicu

Ljubicu Letinić, tjera u zatvor... I Račanova i ova vlast su pokazivale da ih ne zanima je li tajne službe radi svoj posao, je li pravosuđe radi svoj posao...».

- Račan, kada je bio premijer, je javno i rekao da baca u koš POA-ine izvještaje...

«Je li to ozbiljna izjava jednog premijera? Ja mislim da to nije ni ozbiljan premijer, ni ozbiljna tajna služba, ni ozbiljna država... Da ne govorim primjer da je 1.ožujka prošle godine Turek Mesiću i drugima prezentirao informaciju u kojoj govori i o meni kao o stranom špijunu da bi se ja nakon toga ja skoro svaki tjedan sastajao s predsjednikom Mesićem radeći intervju za knjigu o njegovoj političkoj biografiji!? U svakoj normalnoj državi ja se ne bih mogao primaknuti tri kilometra blizu predsjednika nakon što me tajna služba označi kao špijuna strane države! To samo govori koliko je sve to skupa neozbiljno: Predsjednik države ne uzima u obzir izvještaje tajne službe, a šef tajne službe ne podnosi ostavku nakon što se predsjednik nastavi sastajati s čovjekom kojeg mu je on prokazao kao stranog špijuna».

- Čemu onda služi to obavještajno društvo?

«Možda ti ljudi stvarno nešto rade, ali mi za njih znamo isključivo po ovim aferama. Mi nismo nikad čuli da je POA donijela neku informaciju uz pomoć koje se zaplijenilo 500 kg kokaina, nikad nismo čuli da je zahvaljujući nekoj informaciji POA-e uhićeno pet narko - dilera... To govori da stvarno nešto nije u redu, ali nitko se u to ne želi petljati...».

- Nitko nije polagao račune ni za 126 novinarskih dosjea nastalih u Tuđmanovo vrijeme...

«Nije, jer je sve bilo po zakonu. Po zakonu je bilo da se prisluškuju ljudi na osnovu naloga ministra unutarnjih poslova. U nas su sve gadarije vlasti zadnjih 60 godina po zakonu...».

- Dolazimo onda na teren političke odgovornosti...

«Moramo i o tome razgovarati. Nećemo riješiti generalno stvar ako se koncentriramo samo na Tureka. On više nije relevantan. Moramo razgovarati i o odgovornosti zakonodavca i o odgovornosti političara koji su imali pod kontrolom te tajne službe. Samo na taj način će se moći nešto promijeniti i u svijesti građana, ali i u svijesti ljudi koji rade u tajnim službama. Treba govoriti o političkoj odgovornosti... Zamislite da Hrvatski telekom ili VIP po zakonu, ako to POA zatraži, bez obrazloženja i bez sudskog naloga, moraju dati ispis vaših telefonskih razgovora. To je zadiranje u privatnost. Mogao sam ja sa svog telefona i nazivati hot - line... Zakoni su nakaradni».

- Pretpostavimo da se sluša i ovaj naš intervju. Što biste poručili dragim slušateljima, ma gdje bili?

«Ja bih im samo poručio da se bave besmislenim poslom. Nije pametno slušati razgovore ljudi koji pišu tekstove. Ja sve relevantno što saznam - ja napišem. Dakle, ne treba slušati moj telefon, treba me samo čitati».

- Je li razlika između proskribiranih novinara i obavještajaca, koji su ih proglasili špijunima, u tome što prvi pišu o onome što znaju, a drugi o onome što ne znaju?

«To je razlika. Sve što pišem provjerim i iza toga stojim. Njihov problem je što sve što čuju od kojekakvih doušnika, birtijskih priča, sve što im prodaju plaćeni informatori - napišu u svoje izvještaje. Ja mislim da je to posve retardirano. Pazite, novinari dobivaju novčane i zatvorske kazne za nepotvrđene prilično benigne informacije. Ovi špijuni mogu pisati što god hoće u službene državne izvještaje bez da zato ikada ikome odgovaraju. Ja mislim da je to potpuno suludo. Ako oni pošalju šefu države ili premijeru neargumentirani i neprovjereni podatak da je sedam novinara bilo u službi neke strane obavještajne službe oni bi, mislim, za to morali odgovarati».

Goran Vežić je direktor novinske agencije STINA iz Splita